

Considerații privind vârsta solurilor din stratul cultural aferent epocii fierului în siturile arheologice din microzona Saharna*

CZU: 903:631.4"638":902.2(478)

Vitalie SOCHIRCĂ, Tatiana NAGACEVSKI

Cercetările geopedologice, complementare celor arheologice, au fost realizate în microzona Saharna în perioada 2016-2021, la siturile din epoca fierului Saharna „Țiglău”, Saharna Mare / „Dealul Mănăstirii”, Saharna „Rude”. Scopul principal a constat în investigarea solurilor din perimetrul siturilor arheologice, în vederea estimării impactului antropic în stratele culturale, datate în epoca fierului. Au fost colectate numeroase probe de sol din secțiunile situate în perimetrul siturilor arheologice, precum și din profilurile săpate în proximitate, dar în afara siturilor, în scop de comparație. Investigațiile de laborator au fost realizate în laboratoarele Facultății de Biologie și Pedologie a Universității de Stat din Moldova, prin utilizarea metodelor clasice de determinare a parametrilor fizici și chimici ai solului.

Microzona Saharna este situată în partea central-estică a unității geomorfologice Podișul Nistrului, în bazinele râurilor Rezina, Saharna și Jidauca, pe terasele de dreapta ale Nistrului, la altitudinea absolută de circa 100-220 m. Sub raport fizico-geografic, sectorul investigat se încadrează în subregiunea Podișului de silvostepă al Nistrului, cu dumbrăvi de gorun, cu carpen și cireș, intercalate cu areale de stepă, formațiuni petrofitice și de luncă. Baza teritoriului o constituie straturile groase de calcar sarmațian, peste care sunt așezate depozite de argile, nisipuri, loessuri și de terase fluviale. Tipurile predominante de soluri sunt cenușii, cernoziomurile levigate și cernoziomurile carbonatice.

Există calcule, conform cărora un strat de sol cu grosimea de 2,5 cm se poate forma, sub un înveliș ierbos compact, în decurs de circa 250-400 de ani (Боннетт 1958). Bineînțeles, procesul de pedogeneză depinde de condițiile bio-pedo-hidro-climatice și geomorfologice, care pot avea o dinamică

* Cercetare realizată în cadrul proiectului 20.80009.1606.14 „Patrimoniul arheologic din epoca fierului în regiunea Nistrului Mijlociu și bazinul râului Cogălnic: cercetare interdisciplinară și valorificare științifică”.

crono-spațială diferită. În ultimele milenii, condițiile naturale de pedogeneză sunt influențate și de impactul activității antropice. De exemplu, cel mai tânăr cernoziom carbonatic, format pe terasa inferioară a Prutului, probabil, are vârsta de aproximativ 6000 de ani. Pe unele obiecte de origine antropică (Valurile lui Traian, Movila Măgurii, a căror vârstă este estimată la aproximativ 4000-1600 de ani), în perioada de după crearea lor s-au format doar niște profiluri de sol primitiv, care tind spre cernoziomul carbonatic (Крупеников 1960; Ursu, Vladimir, Marcov 2007).

Ca rezultat al investigației solurilor din microzona Saharna, s-a stabilit că profilurile de sol din proximitatea siturilor arheologice au trăsături tipice unui sol genetic nemodificat, cu o așezare normală a orizonturilor, cu parametri fizici și chimici conformi normativelor aprobate, pe când profilurile din secțiunile realizate în siturile arheologice au urme evidente de modificări antropice – atât morfologice, cât și analitice, după parametrii fizici și chimici ai solului, de regulă de la adâncimea de 60-70 cm în jos (Sochircă et al. 2018). În baza estimărilor pentru teritoriul Republicii Moldova, durata medie de formare a unui strat de sol cu grosimea de 1 cm este de circa 65 de ani. Rezultă că stratul de la adâncimea de 60-70 cm ar fi fost *nivel de călcare* acum circa 4550 – 3900 de ani (mijlocul mileniului III a. Chr. – sec. XIX a. Chr.).